Фрицюк В.А., м. Вінниця
e-mail: valentyna.frytsiuk@vspu.edu.ua
Фрицюк В.М., м. Вінниця
e-mail: fritsyuk.vasil@vspu.edu.ua

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ В УЧНІВ ДИТЯЧИХ МУЗИЧНИХ ШКІЛ

Анотація. *У статті досліджено особливості використання сучасних технологій у процесі формування та розвитку творчих здібностей учнів дитячих музичних шкіл. Розкрито необхідність зміщення акцентів у мистецькій освіті від механічного заучування нотного тексту до розвитку креативності, імпровізаційного мислення та здатності до самовираження. Висвітлено потенціал цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення навчальної мотивації та інтеграції класичного мистецтва із сучасними засобами. Проаналізовано ефективність інтерактивних, ігрових, проєктних методик (елементарне музикування Орфа, тілесна перкусія, міждисциплінарні мистецькі проєкти), а також інноваційних методів імпровізації, композиції, подвійного підбору по слуху та кейс-технологій.*

Ключові слова: *дитяча музична школа, творчі здібності, цифрові технології, імпровізація, гейміфікація, елементарне музикування, проєктне навчання, музично-інструментальна підготовка.*

Abstract. *The article explores the features of using modern technologies in the process of developing creative abilities of students in children's music schools. It highlights the shift in emphasis in arts education from mechanical memorization of sheet music to the development of creativity, improvisational thinking, and self-expression. The potential of digital and information-communication technologies to increase learning motivation and integrate classical music art with modern digital tools is revealed. The effectiveness of interactive, game-based, and project-based methods (Orff Schulwerk elemental music-making, body percussion, interdisciplinary*

art projects), as well as innovative methods of improvisation, composition, and creative case-study technologies, is analyzed.

Keywords: *children's music school, creative abilities, digital technologies, improvisation, gamification, elemental music-making, project-based learning, instrumental music training.*

Нині особливої уваги потребують сучасні технології, які доцільно використовувати в освітньому процесі мистецьких закладів, у тому числі, для розвитку творчих здібностей учнів, адже сучасна мистецька освіта зміщує акцент від механічного заучування нотного тексту та академічного виконавства до розвитку креативності, імпровізаційного мислення та здатності учнів до творчого самовираження [1; 2; 3]. Варто зазначити, що подекуди традиційні методики програють у боротьбі за увагу цифрового покоління. Водночас, упровадження сучасних технологій (інтерактивних систем, цифрових музичних інструментів, проєктних та ігрових методик) підвищує мотивацію учнів дитячих музичних шкіл до навчання.

Застосування новітніх підходів дозволяє інтегрувати класичне музичне мистецтво з цифровими засобами (музичні редактори, додатки для розвитку слуху та ритму), що розширює арсенал творчих форм роботи (композиція, аранжування, підбір по слуху).

З-поміж іншого, формування творчих здібностей допомагає учням розвинути емоційний інтелект, критичне мислення, упевненість у собі та стресостійкість, що є необхідними навичками в сучасному динамічному світі.

Зазначимо, що музичне мистецтво з його унікальними можливостями цілісного впливу на особистість є не лише джерелом естетичного виховання, а й універсальним засобом творчого розвитку учнів. Музичне мистецтво з його могутньою силою емоційного впливу на свідомість і підсвідомість людини розглядається не тільки як джерело художнього виховання, формування емоційно-естетично культури, що є надзвичайно важливим, а також і як універсальний механізм розвитку творчих здібностей учнів дитячої музичної школи.

Однією з основних форм організації музичного виховання учнів у дитячій музичній школі є урок гри на музичному інструменті. Серед інших навчальних дисциплін саме цей урок стимулює до творчої діяльності, сприяє формуванню пізнавальних та емоційно-мотиваційних функцій, розвитку творчого мислення, здібностей, а також інших якостей характеру (систематичності, працьовитості, наполегливості у досягненні мети).

Із сучасних інформаційно-комунікаційні та цифрові технології доцільним є ознайомлення учнів із простими програмами (GarageBand, Soundtrap, BandLab) для створення власних треків, аранжування та поєднання інструментів. Доцільним також є застосування інтерактивних нотних редакторів, використання програм (MuseScore, Sibelius, Flat.io) для перших спроб нотного запису власних мелодій чи імпровізацій.

З цікавістю сприймають учні гейміфіковані додатки для розвитку слуху та ритму, зокрема, ефективними є мобільні додатки (Complete Ear Trainer, Rhythm Cat) для перетворення тренування музичного слуху та відчуття ритму на ігрову форму.

Не втрачають своєї актуальності інтерактивні та ігрові технології, зокрема, метод елементарного музикування (підходи Карла Орфа), котрий передбачає поєднання співу, мовлення, руху та гри на орфівських інструментах (ксилофони, металофони, перкусія). Це знімає страх помилки та стимулює вільну імпровізацію учнів з перших уроків. Все частіше викладачі дитячих музичних шкіл використовують ритмопластику та тілесну перкусію (Body Percussion); освоєння ритму через рухи власного тіла (плески, тупотіння, клацання), що розвиває відчуття форми, часу та координацію.

Звісно, активно використовують в дитячій музичній школі технології проєктного навчання, міждисциплінарні мистецькі проєкти, наприклад, створення синтетичних продуктів (озвучування короткометражного мультфільму, написання музичних ілюстрацій до казки чи художнього твору тощо).

Отже, можна зробити висновок, що, з-поміж сучасних технологій, які доцільно використовувати в освітньому процесі мистецьких закладів для

розвитку творчих здібностей учнів, ефективними є інноваційні методики імпровізації та композиції, наприклад, метод «вільної імпровізації» за заданою темою чи образом, створення музичних замальовок під конкретний настрій, колір, враження (наприклад, «Осінній дощ», «Таємничий ліс»); подвійний підбір по слуху з подальшою варіативністю, коли учень не лише підбирає відому мелодію, а й одразу змінює її ритм, лад (мажор на мінор) або додає власний підголосок; творчі кейс-технології та інтерактивне слухання, котрі передбачають аналіз та розв'язання творчих завдань (наприклад, «Як змінити супровід у цій п'єсі, щоб вона звучала як джазовий стандарт?»); малювання «музичних карт» або образів під час слухання творів з подальшим вигадуванням власного продовження музичної теми.

Список використаних джерел:

1. Мельничук Л. Б., Максимчук Н. М., Ілюк Л. В. Критеріально-рівнева характеристика розвитку музичних здібностей дітей. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 77, т. 2. С. 28–32. DOI: https://doi.org/10.32840/1992-5786.2021.77-2.5
2. Бондаренко А. І. Сучасне музичне мистецтво і комп'ютерні програми. *Таврійські студії. Серія: Мистецтвознавство*. 2022. Вип. 2. URL: https://andrijbondarenko.wordpress.com/wp-content/uploads/2022/04/d091d0bed0bdd0b4d0b0d180d0b5d0bdd0bad0be_print_2022.pdf (дата звернення: 18.10.2026).
3. Фрицюк В. А. Креативність учителя музики: діагностика та розвиток : навч.-метод. посібник для майбут. учителів. Вінниця, Видавництво ТОВ фірма «Планер», 2013. 140 с.